

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו

“And he took from that which he had, as a present for his brother Eisav”

At the start of this week's Parsha, Yaakov sends a large and generous gift as an appeasement, to thwart the imminent onslaught of Eisav and his army. This was one of three independent courses of action taken by Yaakov at this time. When Yaakov finally comes face to face with his brother, he exclaims, “The very sight of your face is as the vision of the face of Hashem”, an overstatement to say the least. Although in such dire circumstances such as this, it is certainly necessary to give flattery and gifts to the wicked; under normal conditions this may not be permitted as we shall soon see.

At this point it is vital to make clear, that the entire discussion that follows does not in any way preclude doing kindness to non-Jews, giving charity, helping their sick etc. In fact the Gemara clearly states that we must do all these things with non-Jews just as with our fellow Jews¹. We are commanded in the Torah to emulate Hashem, whose compassion extends to every one of his creations (ורחמי על כל מעשיו). However, in order that we should not learn from other religious practices and beliefs, the Torah strongly prevents social interaction that exceeds the basic demands of kindness towards non-Jews. For this reason, the Torah decreed the prohibitions discussed below².

I. Towards the end of Parshas Vaeschanan³, the Torah commands us to have no compassion for the inhabitants of Canaan – “Do not establish with them treaties nor show them favor”. The Torah warns that if we will allow them to remain, they will eventually lead us astray to follow their sinful path. The Gemara in Avodah Zarah (כ) learns three distinct prohibitions from the words תחנם – “Do not show them favor”. All three are learned from the root of this word תחנן - חן. The first prohibition is to sell land in Eretz Yisrael to a non-Jew. In this way, the Torah prevents pagans from settling amongst us and influencing their neighbors. According to the Ramban this applies outside of Eretz Yisrael as well, and we are forbidden to sell any land to non-Jews, however, most Rishonim disagree⁴. In this context the word תחנם is understood to mean “allowing to settle”, a derivation of the word תנייה. Chazal extended this prohibition to include renting to them as well⁵.

A Ger Toshav (one who has accepted upon himself the seven Noachide laws⁶), is not included in the above prohibition. However, the Rishonim dispute the status of a non-Jew who does not worship idols, for example, a Muslim⁷. The Meiri and others state that since this prohibition is to prevent friendly and social contact between us and idol-worshippers so that we will not be led astray, a non-Jew who is civilized and does not serve idols would not be included⁸. However, the Chazon Ish and others say that to a non-Jew who is not a Ger Toshav, even if he does not worship idols, it would still be prohibited to sell land, since they still may influence their neighbors with foreign beliefs⁹. This question of selling land to Muslims is a great

¹ גיטין ס"א, רמב"ם הל' מתנוע' פ"ז ה"ו, מג"א ס' שכ"ה סק"א ומ"ב שם סק"ב, קצש"ע ס' ל"ד ס"ג.

² רמב"ם הל' ע"ז פ"י ה"ד, חינוך מצוה תכ"ו, וע' דינא דחיי על הסמ"ג ל"ת מ"ח. וראה עוד Collected Writings להגרש"ר הירש זצוק"ל – (Vol. VII, Pages 225 – 228).

³ דברים פ"ז פ"ב

⁴ רמב"ן שם גזירה אטו א"י, וכתב עליו הרא"ש דאין נראה וכ"מ ברש"י שם ע"ב ד"ה אין משכירין וכן בגיטין מ"ד ע"א ד"ה המוכר. וע' בס' שרגא המאיר ח"ח ס' קכ"א שחקר אם יש ג"כ מצוה לקנות קרקע מיד עכו"ם בא"י או שרק יש איסור למכור לו, ע"ש.

⁵ שם ע"ב "אין משכירין להם בתים בא"י ואצ"ל שדות" ובגמ' אמר' "היא גופא גזירה" ע"ש.

⁶ כ"פ הסמ"ע חו"מ ס' רמ"ט סק"ב והש"ך ס' קנ"א וכשיטת החכמים בע"ז ס"ד, ומה שהביאו בספרים מהש"ך ס' קכ"ד סק"ב דנחשב ג"ת אם רק קיבל שלא לעבוד ע"ז אין רא"י דשם אירי לענין יין נסך דאיסורו משום ע"ז לחוד, ודו"ק. אמנם מרש"י סנהדרין צ"ו ע"ב ד"ה גר תושב, וכן בגיטין מ"ה משמע דג"ת היינו שקיבל עליו שלא לעבוד ע"ז ותו ליכא, וכשיטת ר"מ שם. וכ"כ הרלב"ג בפ"י עה"ת (דברים פ"ד פכ"א), ושם משמע דיש גם דין אהבת הגר על ג"ת, ע"ש. וכ"כ הרשב"ץ ביבין שמועה (הל' שחיטה דיני מי שוחט אות ה') לענין ישמעאלים, וכ"מ ברמב"ם (הל' מאכ"א פ"א ה"ז) ע"ש. וע' בסמוך.

⁷ בטור חו"מ רמ"ט כתב דאסור ליתן מתנח"ל לעכו"ם, וכתב הב"י דל"ד עכו"ם אלא כל גוי אסור, וכ"כ הב"ח בדפוסים שהוסיפו הקטע שנשמט ע"י הצנזורה, וכן צריך להגיה בטור (וכן הביאו דפו"י בהגהות שם). וכ"פ הסמ"ע והכנה"ג והש"ך ביו"ד קנ"א סק"ח. ובאמת לענין ישיבת קרקע יש ב' איסורים נפרדים, א' – "לא ישבו בארצך" דאירי בזמן שיד ישראל תקיפה בא"י דאסור ליתן להם ישיבה שם בכלל, ב' – "לא תחנם" שאוסר למכור להם קרקע. להרמב"ם (ע"ז פ"י ה"ו וסה"מ ל"ת נ"א) ויראים (שט"ו) שני הפסוקים לדבר אחד נתכוונו לאסור כל גוי מלישב בארצנו. ע' דינא דחיי שם. ולדבריהם הטעם לשניהם משום "פן יחטאו" ולכאורה היינו רק בעע"ז. אמנם ברש"י גיטין (מ"ה ד"ה לא) והראב"ד בהשגות שם, והסמ"ג (ל"ת מ"ט) כתבו ד"לא ישבו" קאי רק אז' אומות, ומשמע דרק לא תחנם קאי על כל גוים וכמש"כ התוס' ע"ז שם ד"ה האומר, וע' תרי"ג מצוות למהר"ם שיק (תכ"ז) ומנח"ח (מצוה תכ"ו וצ"ד). וע' בס' כפתור ופרח (פ"י) שכתב ד"לא ישבו" מותר לישמעאלים שאינם עע"ז אבל לא תחנם קאי על כל גוים. וע' חזו"א ליקוטים על הרמב"ם הל' ע"ז פ"י ה"ו, ולח"מ (מלכים פ"ו ה"א).

⁸ מאירי ע"ז שם דכל שגדורות בדרכי הדתות ומודות באלקות מותר, וכ"מ בשו"ת הרשב"א (ח"א ס"ח) ובחינוך שם ע' מנח"ח. אמנם בשד"ח (ח"ג מער' ל" ס"צ משמע שלמד דבר הרשב"א דרק בזמן שביהמ"ק קיים אמר' כן דיש להם דין ג"ת, אבל בזמנא דה"ז לא. וע' ע"ז ס"ה ע"א "ידענא ב' דלא פלח לעבודת כוכבים". וע' הערה #7.

⁹ ע' שו"ת שבט הלוי (ח"ד חו"מ ס' ר"ג) דכל ההיתר לג"ת הוא רק משום דמצוה להחיותו וא"כ בזה"ז דאין דין ג"ת (כדאיתא בערכין כ"ט) אסור. (ולפ"ז נסתר סברת הגרי"א הרצוג שהבאתי בסמוך). ומסיק שם דכיון דפליגי בזה הראשונים (המאירי והרשב"א הנ"ל עם התוס' פסחים כ' וחולין ק"ד וע"ז כ' שלא תירצו כהרשב"א דאינו עע"ז, וכן הרמב"ם והטור לגירסתינו), הוה ספיקא דאורייתא ולחומרא. וע' שו"ת עטרת פז ח"א כרך ג' חו"מ ס' י"ב שכתב דלולא ראה הב"י דברי המאירי והרשב"א

source of dispute in many of the contemporary Poskim, regarding the sale of land to Arabs, in order to exempt the produce from the laws of Shemittah¹⁰.

In regard to Christians the matter is further complicated, since according to the Rambam¹¹, they have a status of pagans. (Christians are not true monotheists since they believe in a partnership, so to speak, of three gods (שיתוף).) Furthermore, even from those Rishonim who disagree and maintain that nowadays, Christians are not considered pagans, many state that it is better to assume the more stringent view of the Rambam¹². Therefore, in regard to Christians this prohibition is quite applicable.

II. The second prohibition is derived from the explanation of the word תנחם to mean "giving something for free". In this context, the Torah forbids us from giving a non-Jew a free gift (when it is not for charity), since this will further our friendship and social contact with them. Included in this prohibition is to extend interest-free loans to non-Jews (in some cases)¹³.

There are several exceptions to this rule. Firstly, this commandment only forbids giving gifts to a non-Jew when he is unlikely to reciprocate. However, if one gives to his neighbor or acquaintance a gift, since the non-Jew will probably repay him in some form, it is not considered a gift but rather a minor business deal¹⁴. Furthermore, if the purpose of the gift is to improve business relations etc, or to prevent resentment or hatred from non-Jews, it is also permitted¹⁵. However, an example where these leniencies do not apply, is the common scenario where one pays \$20 for an item that costs \$19.50, and tells the storekeeper, "Keep the change", instead of accepting the 50 cents. In a case where the change has some minimal value (a penny is not a problem), this may be forbidden, since there is no reciprocation expected from this gift.

If the purpose of giving the gift is to provide significant benefit to the Jew, for example, if one gives a small piece of land to a non-Jew in order to allow him to acquire Chametz for Pesach, according to many Acharonim it is permitted¹⁶. Another scenario could be if one did not Toivel his dishes before Shabbos (and is forbidden to do so on Shabbos), he may give them to a non-Jew (whose vessels do not need to be Toiveled) and thereby use them on Shabbos¹⁷. (As discussed in Parshas Matos.) However, the Acharonim stipulate that preferably a neighbor or acquaintance should be used for this purpose (as explained), only if no such person is available may a stranger be used¹⁸.

A frequent Shailoh that comes up is in regard to giving tips to waiters, bellboys, or cab drivers. Since technically one does not need to pay these types of workers for their services, it can be said that a tip is a gift, which is forbidden to give to non-Jews. (Obviously, in an establishment where tips are required this Shailoh would not apply.) The Poskim mention several ways in which tipping would be permitted. First of all, even if it is not a requirement but is expected as common courtesy, the tip can be considered payment for services rendered. Furthermore, if one often frequents that establishment, and he can expect to receive preferential service in the future if he tips, it is also permitted¹⁹. In addition, some Poskim say that in regard to taxis, if

היה חוזר מדבריו להתיר ישמעאלים. ודבריו צ"ב דלכאורה היה לפניו שו"ת הרשב"א חלק א', ע' או"ח תקפ"ב אות ב' ובח"מ רצ"ב אות ז', ואעפ"כ לא הביאו. וכן בלא"ה אפ"ל דס"ל להב"י דכ"ז בזמן שהיובל נוהג ומקבלים ג"ת וכמש"כ בשם השד"ח לעיל.
¹⁰ ע' שו"ת היכל יצחק להגרי"א הרצוג (אה"ע ח"א ס' י"ב) שכתב דאע"ג דאין מקבלים ג"ת בזה"ז, מ"מ לענין לא תחנם יש להם דין ג"ת. ובמשיב דבר לנצי"ב (ח"ב ס' נ"ו) חלק עליו דסו"ס אין להם דין ג"ת ורק לענין ישיבה מותר אם אינם עע"ז וכמו שביארנו. וע' חזו"א על הרמב"ם הנ"ל ובשביעית ס' כ"ד באריכות, דכל שאינו שלם באמנות ישראל ויש לו דעות כוזבות "פן יחטיאו" קרינן ב' אע"ג שאינו עע"ז ממש, ע"ש ואכמ"ל.
¹¹ הל' ע"ז פ"ט ה"ד

¹² מהריטב"א (ע"ז ו') משמע דפשוט דלנוצרים יש דין עע"ז, וכן ברא"ה וברמב"ן (י"ג ע"א), תוס' (ב' ע"א ד"ה אסור), והרא"ש ס"א, ובאו"ז שם ובר"ן, והסמ"ג (ל"ת מ"ה), והג"מ (הל' ע"ז פ"ט אות ב'). אמנם הרבה כתבו דבזמנה"ז אין לחשוש דאזלי ומודי דאינה חשובה בעיניהם. וכ"פ הרמ"א (קמ"ו ס"ה) דאומות שלנו אין יודעים בטיב אליהם וכהטור שם בשם הרשב"ם. ומ"מ באו"ז ס"י דהמחמיר תע"ב, וברמב"ן ור"ן כתבו דבע"ג ימעט במתנות. וע' במאירי שכתב דאין להם דין עע"ז בכלל. וע' תרוה"ד ס' קצ"ה.

¹³ תוס' ב"מ ע' ע"ב ד"ה תשיך, וכן בלא"ה יש ציוי "לנכרי תשיך", ע"ש. וע' בר"ן גיטין פ"ד ד"ה כל המשחרר שכתב דאיסור לשחרר עבדו של "לעולם בהם תעבודו" ג"כ הוה בגדר "לא תחנם", ע"ש, וע"ע ב"י ופרישה יו"ד ס' רס"ז, ומ"א ס' צ' סק"ל.

¹⁴ תוספתא פ"ג דע"ז והובא ברא"ש, וע"ש בהגהות אשר"י דע"ז סומכין העולם. וכ"כ התוס' פסחים כ"ב, והמאירי בע"ז שם והתוס' שאנץ שם, והובא בשו"ע יו"ד קנ"א ס"א וח"מ רמ"ס ס"ב. אמנם באבן האזל כתב בדעת הרמב"ם (זכו"מ פ"ט ה"י) דס"ל דאסור אפי' במכירו ע"ש.

¹⁵ תוס' עירובין ס"ד ע"ב ד"ה ולמדנו בתירוץ האחרון, וכן בע"ז שם ובשו"ת הרשב"א הנ"ל, וכדאייתא בגיטין ס"א דמפרנסין עניי עכו"ם מפני דרכי שלום. וע' יש"ש חולין פ"ח ס' ק"ג דכדי להחניפו ג"כ מותר (ולכאורה הכונה שיהא לו ריוח מזה) ויסודו בירושלמי שהביאו התוס' ע"ז שם.

¹⁶ וכעין מש"כ הר"ן לענין שחרור עבדים הנ"ל דאיסור לעולם בהם תעבודו הוה בגדר איסור זה ומותר במקום תועלת, ע' שו"מ מהדו"ת ח"ב סו"ס ע"ז, ובשד"ח שם, וע"ע שו"ת רדב"ז ח"ה ס' קנ"ב. ובס' מור וקציעה להיעב"ץ (ס' רמ"ו) הקשה על הא דאייתא בשו"ע שם שאם השכיר בהמתו לנכרי ולא החזירו שיתן לו במתנה לשבת כדי שלא יהא בהמתו עובד בשבת, והקשה הא אסור ליתן מתנה לגוי? ותיירץ בפתח דביר הובא בשד"ח דטעמא משום דכל לתועלת מותר.

¹⁷ וע' שו"ת כת"ס או"ח ס' ס"א שנסתפק אם מותר ע"י מתנה ע"מ להחזיר, חדא, דאפשר דלא מהני להתיר הכלי מחיוב טבילה, דלכאורה תלוי במח' ר' אביגדור והרא"ש שהובא באבנ"מ (ס' כ"ח סקנ"ג) דאי הוה קנין לשעה אפשר דאינו פוטר ואי הוה קנין לעולם בתנאי לכאורה פטור. ועוד יש להסתפק אם עובר בכה"ג באיסור לא תחנם, והניח בצ"ע. וע' שד"ח שכתב דלענין קרקע אינו עובר במעמ"ל כיון דאינו חנייה דאינו רק לשעה, ע"ש

¹⁸ שו"ת מהרש"ם (ח"ז ס' קס"א). וע' כתב סופר עה"ת פ' לך על הא דאמר אברהם למלך סדום "הרכוש קח לך", והא אסור ליתן מתנה? ותיירץ דכיון דכוונתו היה כדי שלא יאמר "אני העשרתי את אברהם" הו"ל לתועלת ומותר. והוסף דמש"ה א"ל כן בפירוש דאל"כ אסור דהגוי ג"כ צריך לידע דהוה לתועלת. וכ"ש לדבר מצוה מותר כדאייתא שם בר"ן (עכ"פ להי"א שם) ע' נו"ב (קמא ס' ע"ז) קצוה"ח (קפ"ב סק"ב) כת"ס (חו"מ ס"מ ואו"ח ס' ס"א) שו"ת רעק"א ס' קצ"ד.

¹⁹ עטרת פז ח"א כרך ג' חו"מ ס' י"ב

the neighborhood is Jewish, since if one does not tip it will cause the drivers to stop picking up Orthodox Jews, it is permitted²⁰. The same would be true if a Chilul Hashem will be created.

However, if it is not expected for one to tip, and/or one gives a more generous tip than is expected, and none of the above conditions apply, according to these Poskim it would be forbidden to tip. However, the Ktzos and the Aruch Laner both say, that if one owns a non-Jewish slave (and is therefore forbidden to needlessly free him due to תנחום), may free him if the slave has done the master a special favor. They explain that since the slave has gone beyond the call of duty, the master is somewhat indebted to him, and therefore may free him as a payment. The same may apply in regard to tips as well²¹. For practical Shailos a Rav should be asked.

Another important point that must be made in regard to gift-giving is that there is an individual prohibition against giving gifts to non-Jews on pagan holidays²². Therefore, as we discussed, one may not give gifts to a Christian on their holidays, even in cases where it would otherwise be permitted (such as for business). On the days prior to their holiday, according to the Shulchan Aruch, one may give them gifts, provided the above conditions are met. However, some Poskim say that even in regard to Muslims, although they are not considered pagans or idol-worshippers, it is still not in the spirit of Yidishkeit to lend credence to their religious beliefs²³.

III. The third prohibition learned from the above Passuk is to compliment a non-Jews appearance, actions or accomplishments²⁴. By praising non-Jews, one risks giving importance and credibility to their religious views as well, a very dangerous action. However, if the purpose is to praise Hashem, for example to recite the Bracha – ברוך שככה לו בעולמו – it is permitted²⁵. Furthermore, some Acharonim cite the Gemara in Berachos, where R' Akiva lists several traits of non-Jews that are worthwhile to learn from, as a proof that in order to learn from their good actions one may praise them²⁶. One is also permitted to recommend a non-Jewish worker to someone else by complimenting his handiwork, since this is in order to benefit another Jew²⁷.

Some Poskim discuss if this prohibition applies when speaking about a non-Jew who is no longer alive. The consensus is that it is always forbidden²⁸. Furthermore, although in regard to gifts one is permitted to give to his acquaintance (see above), regarding compliments there are no exceptions²⁹.

According to the Yerushalmi, one may not work as a hairdresser for non-Jews, since one is improving their appearance³⁰. This concept is not mentioned in the Poskim. The Rambam mentions, that it is forbidden to give good advice to a non-Jew, even to advise him to do a good deed³¹. However, it is also forbidden to knowingly give them bad advice as this would comprise עור עור (which applies even by a non-Jew (as discussed in Parshas Ki Savo). Therefore, one should try to avoid giving any sort of advice, by feigning lack of knowledge in the subject etc.

IV. As we have seen, the Torah goes to great lengths to prevent social contact between us and other nations. Furthermore Chazal added additional restrictions to further distance us, such as forbidding their bread and wine³². The Torah is well aware of the disparaging effects friendship with non-Jews can have. Sadly, in our generation we are witnessing this, with the alarming rate of intermarriage amongst our brethren (more than 50%) רח"ל. Only by heeding the call of the Torah and Chazal in adhering to these Halachos can we change this trend, any other plan is doomed to fail from the start.

גוט שבת,
מאיר הלוי הלמן
פעיה"ק תובב"א

²⁰ שו"ת באר משה ח"ג ס' קי"ג

²¹ כנלענ"ד ע"פ מה דאיתא בתשו' בנין ציון החדשות (קל"ה) ובקצוה"ח שם שכתבו דאילאו דעביד ל'י ניחא לנפשי' לא הוה משחרר' והו"ל כבע"ח, ע"ש.

²² שו"ע יו"ד קמ"ח ס"ד-ה, וע' תוס' ע"ז ב' ע"ע ד"ה אסור.

²³ עטרת פז שם, שו"ת זבחי צדק ס' קל"ג. וע' בהר צבי עיני שביעית בשם ס' מזבח אדמה דלענין מתנ"ח אין חילוק בין ישמעאלי לאחרים, ע"ש.

²⁴ רמב"ם הל' ע"ז פ"י ה"ד. ובס' עבודת המלך הקשה מהא דאיתא בשבת ל"ג ששיבא ר' יהודה את הרומיים, וכתב דמש"ה שתק ר' יוסי, אמנם לר' יהודה קשיא. ותיירץ בשם הגר"א (והובא ג"כ בשדה אליהו שם) דר' יהודה לא אמר אלא דמוטב תחתיהם יותר משאר עמים, ע"ש.

²⁵ שו"ע יו"ד קנ"א ס"ד ע"פ הירושלמי

²⁶ פרדס יוסף דברים (פ"ז פ"ב)

²⁷ שו"ת שרגא המאיר ח"ז ס"ק

²⁸ בשבט הקהתי (ח"ו ס' ש"א) דייק מלשון "עכו"ם זה" דדוקא כשהוא בפניו, דאם כבר מת לכאורה אין חשש שידבק לו. וכתב דזבה נפשט ספיקו של הפסקי תשובה אם מותר לספר שבח של המן הרשע כדי להגדיל הנס. אמנם שוב הביא הדעת למהרש"ם שכתב דאפי' שלא בפניו אסור, ע"ש.

²⁹ בצל החכמה (ח"א ס' מ"ו) והביא ראי' מהתוספתא, ולכאורה פשוט הוא, דהא רק במתנה אפשר לומר דהוה כעין מכר ולא בדיבור בעלמא. אולם בפלפולא חריפתא ל"מ כן (שם אות ד'), וכתב שם דאולי ט"ס הוא.

³⁰ רושלמי ע"ז פ"א ה"ט הובא שם בבצל החכמה, ע"ש. וע' שו"ת חות יאיר (ס' קפ"ה) הובא בשערים מצוינים בהלכה, דאסור לשדך גוים, וע"ז נכשל ח"ו בזרע שאינו הגון, אולם בשו"ת מהר"י אסאד (יו"ד ר"ל) כתב דאם הראה לו העכו"ם שישדכו לפלונית מותר.

³¹ הל' רוצח פ"י ה"ט"ו, וע' ערך לחם למהריק"ש.

³² ע' שו"ע יו"ד ס' קי"ב ס"א, שבת י"ז ע"ב ותודה על פתן.